

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 130269 23 Rev
Banjaluka, 17.10.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Gorjane Popadić, predsjednica vijeća, Biljane Tomić i Senada Tice, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja N.P. a.d. B., koga zastupa punomoćnik M.J., radnik tužitelja, protiv tuženog Š. d.o.o. S., koga zastupaju punomoćnici, advokati iz Zajedničke advokatske kancelarije K.M. iz B., radi isplate duga, vrijednost predmeta spora: 156.503,76 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 130269 22 Pž 2 od 14.3.2023. godine, na sjednici održanoj dana 17.10.2023. godine donio je

PRESUDU

Revizija tuženog se djelimično usvaja, preinačava se presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 130269 22 Pž 2 od 14.3.2023. godine, tako da se žalba tužitelja djelimično usvaja i presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 130269 22 Ps 2 od 19.9.2022. godine preinačava tako da se obavezuje tuženi da tužitelju isplati iznos od 71.433,03 KM, sa zakonskom zateznom kamatom - na iznos od 6.936,37 KM od 18.02.2019. godine, a na iznos od 64.496,66 KM od 11.4.2019. godine do isplate.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 130269 22 Ps 2 od 19.9.2022. godine odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu isplati iznos od 140.336,34 KM i iznos od 7.716,28 KM sa kamata, te je tužitelj obavezan da tuženom nadoknadi troškove postupka u iznosu od 17.652,20 KM sa kamatom od dana donošenja presude, a preko navedenog iznosa zahtjev je odbijen.

Presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 130269 22 Pž 2 od 14.3.2023. godine, žalba tužitelja je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena tako što je obavezan tuženi da tužitelju isplati iznos od 140.336,34 KM, sa zakonskom zateznom kamatom – na iznos od 20.971,01 KM od 13.12.2018. godine, na iznos od 54.868,67 KM od 18.02.2019. godine i na iznos od 64.496,66 KM od 11.4.2019. godine do isplate, te da mu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 7.213,94 KM, dok je u preostalom odbijajućem dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troška odgovora na žalbu.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i prekoračenja tužbenog zahtjeva (mada ne objašnjava kako je ova posljednja povreda učinjena, pa se njom neće dalje baviti ni ovaj sud). Predlaže da se osporena presuda preinači tako da se odbije žalba tužitelja i potvrdi prvostepena presuda, ili da se ukine u pobijanom dijelu i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužitelj smatra da je revizija neosnovana i predlaže da se odbije.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj fazi postupka je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu po osnovu neplaćenih računa za isporučeno gorivo isplati iznos od 140.336,34 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Tužitelj je ovakav zahtjev temeljio na tvrdnji da tuženi kao kupac nije u cjelini ispunio svoje obaveze iz ugovora o prodaji goriva, odnosno da mu kao prodavcu nije isplatio kupoprodajnu cijenu.

Tuženi se branio isticanjem da su parnične stranke, pored ugovora o prodaji zaključili i ugovor o transportu goriva, po kojem je tuženi za tužitelja vršio prevoz nafte od rafinerije do njegovih benzinskih pumpi za određenu naknadu, te da je tužitelj sve uplate tuženog knjižio kao pokriće knjižnih terećenja (kojim je tužitelj teretio tuženog za manjak isporučene nafte) koje je sam i nepropisno sačinjavao, bez saglasnosti tuženog, a nije namirivao obaveze tuženog, po osnovu ispostavljenih računa za kupljeno gorivo, kako bi bilo pravilno.

Tokom postupka nije bilo sporno da su parnične stranke zaključile Ugovor o transportu broj: ... dana 31.05.2016. godine kojim se tuženi kao prevoznik obavezao da će vršiti prevoz nafte za tužitelja od rafinerije do njegovih benzinskih pumpi. Prilogom broj 6 tog ugovora, ugovoreno je da će tuženi kao prevoznik odgovarati za manjak nafte, a da će se o tome sačinjavati zapisnik na obrascu predviđenom ovim prilogom. Između istih stranaka zaključen je Ugovor o prodaji nafte broj: ... dana 23.04.2018. godine na period od jedne godine. Ugovorena je cijena u zavisnosti od količine kupljene nafte, odnosno ako tuženi (kupac) godišnje kupi 400.000 litara, dobiće bonus na cijenu, a ukoliko kupi manju količinu, zaračunaće se veća marža. Takođe je ugovoren bonus za količinu veću od 400.000 litara. U ugovorenom periodu tuženi je od tužitelja (prodavca) kupio naftu u količini od 267.565 litara, u vrijednosti od 539.463,37 KM.

Takođe je utvrđeno, po vještaku ekonomske struke, da tuženi tužitelju (po evidencijama tužitelja) duguje iznos od 142.524,32 KM, a po evidencijama tuženog iznos od 2.187,98 KM. Vještak je u svom nalazu potvrdio različita knjigovodstva kod parničnih stranaka, to jeste različita knjiženja dugovanja i potraživanja – tužitelj je sva međusobna dugovanja i potraživanja, po oba navedena ugovora, vodio na istoj kartici, a tuženi odvojeno.

Na osnovu priložene knjigovodstveno finansijske dokumentacije vještak je utvrdio da su parnične stranke bile u poslovnim odnosima par godina i prije zaključenja navedenih ugovora o prodaji i ugovora o transportu i da su sravnili svoja dugovanja i potraživanja na dan 31.10.2018. godine kada su utvrdili da sa tim danom dug tuženog prema tužitelju za isporučeno gorivo iznosi 165.500,41 KM. Takođe je, na isti dan, a po osnovu ugovora o transportu dug tužitelja prema tuženom iznosio 54.930,02 KM, a na dan izrade dopune nalaza (09.3.2021. godine) 28.882,71 KM. Nakon 31.10.2018. godine bile su još samo tri isporuke-prodaje nafte i to po računima od 12.11.2018, 18.01.2019. i 11.03.2019. godine (na čijem

neplaćanju tužitelj temelji tužbeni zahtjev). Nakon 31.10.2018. godine međusobna plaćanja su vršena uglavnom kompenzacijom (samo dvije naplate - tužitelja od tuženog, u iznosu od 19,73 KM i 3.311,45 KM, izvršene su putem mjenice) i iznose 278.216,16 KM.

Navedena plaćanja kompenzacijom su kod tužitelja rasknjižavana tako da su njima hronološki zatvarane obaveze koje je tužitelj imao prema tuženom po osnovu ugovora o transportu i njima su zatvarana knjižna terećenja kojim je tužitelj teretio tuženog za manjak nafte koju je za tužitelja prevezio od rafinerije do njegovih benzijских pumpi. Nema sumnje da tužitelj ova knjižna terećenja odnosno zapisnike o reklamaciji nije sačinio na ugovoreni način (saglasno prilogu broj 6 Ugovora o transportu) kako je konstatovao i vještak finansijske struke.

S druge strane tuženi je plaćanja putem kompenzacije knjižio kao izmirenje svoje obaveze prema tužitelju koja se odnosila na plaćanje kupoprodajne cijene po osnovu Ugovora o prodaji goriva. Otuda razlika u njihovim knjigovodstvenim evidencijama.

Kod takvog stanja stvari nisu pogriješili nižestepeni sudovi kada su zaključili da su se parnične stranke nalazile u materijalno pravnom odnosu po osnovu ugovora o prodaji iz člana 454. i po osnovu ugovora o transportu o kojem govore odredbe člana 653. i 659. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, dalje ZOO), te je u pravu drugostepeni sud kada je u razrješenu spornog odnosa između parničnih stranaka pošao od sadržaja odredbe člana 312. istog zakona.

Tom odredbom je propisano da kada između istih osoba postoji više istorodnih obaveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda se ako o tome ne postoji sporazum vjerovnika i dužnika, uračunavanje vrši onim redom koji dužnik odredi najkasnije prilikom ispunjenja.

U konkretnom slučaju parnične stranke su bile istovremeno u ulozi dužnika i vjerovnika, po osnovu ugovora o prodaji i ugovora o transportu. Zato su njihove međusobne obaveze i mogle prestati prebijanjem (kompenzacijom). I u tom slučaju - kada između dvije osobe postoji više obaveza koje mogu prestati prebijanjem (kompenzacijom) prebijanje se vrši po pravilima koja vrijede za uračunavanje ispunjenja, pa su u pravilu prestale one tražbine koje je označila strana koja je dala izjavu o prebijanju.

Vršeci plaćanje kompenzacijom u nekoliko slučajeva nije navedeno na šta se plaćanje odnosi. Saglasno naprijed izloženom tužitelj je, kao vjerovnik iz ugovora o prodaji, imao pravo da nespecificiranu dužnikovu uplatu računa po pravilima iz člana 312. stav 2. do 4. ZOO, ali u situaciji kada i on ima obaveza prema tuženom po drugom ugovoru (ugovoru o transportu), mora u sporu ili izvršnom postupku navesti i dokazati koje je svoje potraživanje namirio. U konkretnom slučaju ni vještak nije mogao odrediti koja su međusobna potraživanja parničnih stranaka namirena predmetnim kompenzacijama. On je samo iskazao dug po knjigovodstvenom knjiženju tužitelja u iznosu od 142.524,32 KM, a po evidencijama tuženog u iznosu od 2.187,98 KM.

Za dobar dio kompenzacionih uplata je navedeno da se odnose na dug za gorivo. Međutim, za neke uplate izvršene putem kompenzacije, tuženi je izričito naveo da se odnose na knjižna terećenja za manjak isporučenog goriva po ugovoru o transportu i tako uplaćeni iznosi - od 31.621,11 KM, 34.702,93 i 7.296,98 KM (ukupno 73.621,01 KM) se ne mogu računati kao uplata za kupljeno gorivo, što predstavlja dug tuženog prema tužitelju. Kako je ranijom presudom iz ovog postupka tuženi već obavezan da tužitelju isplati iznos od 2.187,98 KM, sada ga je valjalo obavezati da isplati iznos od 71.433,03 KM.

Računajući uplate na naprijed opisani način, primjenom člana 312. ZOO, ostao je neplaćen dio računa broj ... od 18.01.2019. godine u iznosu od 6.936,37 KM, koji je dospijevao na naplatu 18.02.2019. godine i račun broj ... od 11.3.2019. godine u iznosu od 64.496,66 KM, koji je dospijevao na naplatu 11.4.2019. godine, pa je u skladu s tim odlučeno o zateznoj kamati, primjenom odredbe člana 277. ZOO.

Iz naprijed navedenih razloga ovaj sud je reviziju tuženog samo djelimično usvojio i odlučio kao u izreci, primjenom odredbe člana 250. stav 1. i člana 248. Zakona o parničnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske, br.58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP).

Kada sud u cjelini ili djelimično preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, prema odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti saglasno uspjehu u sporu (član 386. ZPP). Uspjeh stranaka (a obje su zahtjevale naknadu troškova postupka) u ovoj parnici je djelimičan i po ocjeni ovog suda podjednak, imajući u vidu stavljene zahtjeve, tok postupka i konačnu odluku kojom je završen ovaj spor. Zato je, na osnovu naprijed navedenih odredbi ZPP, odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić